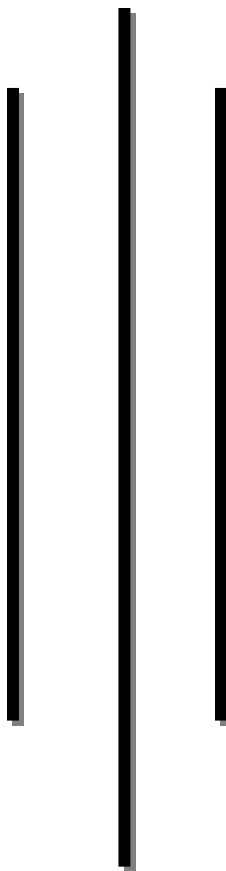

चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिका दैलेखको आ.व.२०८२।८३ को नीति तथा कार्यक्रम

चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिका
जम्बुकाँध, दैलेख

आ.व. २०८२।०८३ को नीति तथा कार्यक्रम

चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिकाका नगर उप प्रमुखज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, नगरसभाका सदस्यज्यूहरू, नगरपालिकाका कर्मचारीहरू, पत्रकारहरू एवम् उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरू ।

सर्वप्रथम त म संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको अभ्याससम्म आउने क्रममा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिदहरूका साथै चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरका सहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चहान्छु । राष्ट्रियता, लोकतन्त्र र जनजीविकाको आन्दोलनमा अगुवाइ गर्नुहुने सम्पूर्ण अग्रजहरूको योगदानको उच्च सम्मानसहित यस सभामा स्मरण गर्दछु ।

ऐतिहासिक जनआन्दोलनको जगमा स्थापना भएको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रले हामीलाई दिगो शान्ति, स्थायीत्व, विकास, समृद्धि, सामाजिक न्याय र समाजवादतर्फ अघि बढ्न अवसर दिएको छ । चामुण्डाविन्द्रासैनी वासीको परिवर्तनको चाहाना एवं विकास र समृद्धिको सपनालाई सार्थक बनाउने बाटो खुलेको छ । सामाजिक न्याय सहितको बहुआयामिक आदर्श समाज एवं त्रिवि विकासद्वारा **समृद्ध नेपाल: सुखी नेपाली**को राष्ट्रिय आकांक्षसंग हातेमालो गर्दै **“समृद्धिसंगको नाता: समग्र विकास र सुशासनमा एकता”** भन्ने मूल रणनीतिक सोचका साथ नेपालको संविधानद्वारा स्थानीय तहलाई प्रदत्त अधिकार, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ का प्रावधान, पन्ध्रौँ पञ्चवर्षीय योजना, दिगो विकास लक्ष्य, दिर्घकालिन सोच, लक्ष्य तथा उद्देश्यसंग तादम्यता हुने गरी आवश्यकता, साधन श्रोतको उपलब्धता, संस्थागत क्षमता समेतको आधारमा आगामी आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ को नीति, कार्यक्रम तथा बजेटको तय गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

आदरणीय नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

नेपालको संविधान बमोजिम स्थानीय तहको निर्वाचन भई जनप्रतिनिधीमूलक स्थानीय तहको स्थापना भएको दोश्रो कार्यकालको चौथो वर्षमा छौ । आजका दिनसम्म आइपुग्दा हामीले विभिन्न समयमा सर्वदलिय, सर्वपक्षीय बैठकहरू, स्थापना दिवस, बालिका सम्मेलन समेत गरेर सरोकारवाला सबैबाट प्राप्त राय सुझावहरूलाई समेटेर चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिकाको स्थानीय सरकारले यस नगरपालिकामा रहेको सीमित, श्रोत साधनलाई अधिकतम उपयोग गरी दिगो विकासका लागि चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरवासीको आकांक्षा पुरा गर्न **भौतिक पूर्वाधार, व्यवसायिक कृषि, पशुपालन, पर्यटन र सहकारी क्षेत्रलाई उत्पादनमुखी र आत्मनिर्भर** बनाई आर्थिक विकास गर्दै गरिवी न्यूनीकरण गर्ने प्रमुख नीति लिइनेछ । चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिका दैलेखको विकास र समृद्धिका लागि **अहिले नगरे, कहिले गर्ने ? हामीले नगरे कस्ले गर्ने ? अब पर्खेर र झर्केर होइन रचनात्मक र सिर्जनात्मक रूपमा सबैको साथ र सहयोबाट नै चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरवासीको मुहारमा उज्यालो क्रान्ति ल्याउन सकिन्छ** भन्ने विश्वासका साथ सदा समर्पित रहिरहने छौ । यस वर्ष योजना छनौटका सबै चरणहरू स्थानीय टोल/वस्तीहरूबाट योजनाहरू संकलन गर्ने र बडा तहमै योजनाको प्राथमिकीकरण गरेर प्राप्त भएका योजना तथा कार्यक्रमलाई समेटेर दिगो विकासका लागि दिर्घकालिन सोचका साथ त्यसैका आधारमा **अल्पकालिन तथा दिर्घकालिन योजनाहरू** तयार गरी विकास र समृद्धिलाई अघि बढाउने प्रयासको थालनी गरिएको छ । हामी वि. स. २०८४ सम्ममा अदम्य उत्साह र स्वस्थ वातावरणमा बसोबास गर्ने मध्यम वर्गीय परिवारहरूद्वारा चलायमान, व्यवसायमैत्री, न्यून र घट्दो निरपेक्ष गरिवी एवम् मध्यम आय भएको नगरपालिकाको रूपमा स्थापित गर्न चाहन्छौ । नगरपालिकामा छरिएर रहेको अव्यवस्थित बसोबास, खानेपानीको कमजोर संरचना, भरपर्दो र सुरक्षित सडक निर्माण, सार्वजनिक ऐलानी प्रति जग्गा र खोला छेउ हडप्ने वा अतिक्रमणलाई व्यवस्थित गर्नुपर्ने, बाँझो जग्गालाई उर्वर भूमिमा परिणत गर्ने, नगरका बस्तीहरूमा विधुतीकरण कार्य चुनौतिका रूपमा रहेको छ । चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिकाका सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक विकासमा पछाडि परेका वर्ग महिला, दलित, अति विपन्न, लोपोन्मुख आदिवासी जनजाती, सीमान्तकृत, असाय अपाङ्ग एवं विकट भौगोलिक क्षेत्रका जनतालाई सेवा सुविधा प्रदान गर्नु र हाम्रा भौतिक संरचनाहरूको विकास गरी रोजगारीका अवसरहरू

सिर्जना गर्नु आजको आवश्यकता रहेको छ । संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारको समन्वय र सहकार्यमा देहायका मुल रणनीतिहरु अवलम्बन गरिनेछ ।

- १ “स्थानीय विकासका लागि नागरिक र नागरिकको लागि स्थानीय सरकार” को भावनालाई आत्मसात् गर्ने ।
 - २ “स्थानीय उत्पादन र उद्यममा वृद्धि: यसैमा छ समृद्धि” नाराका साथ कृषि तथा पशुपालनलाई विशेष जोड दिईनेछ ।
 - ३ “स्वच्छ, सफा र व्यवस्थित नगर: चामुण्डाविन्द्रासैनीको रहर्” लाई आत्मसात् गर्दै नगरलाई व्यवस्थित र शहरोन्मुख विकासलाई तिब्रता दिईने ।
 - ४ नगरपालिकाको पाँच वर्षे आवधिक योजना २०८२/८३ देखि २०८६/८७ लाई तयार गरिनेछ ।
 - ५ नयाँ सोच, शैली र प्रविधिमैत्री विधिबाट सामाजिक, आर्थिक, पूर्वाधार र प्रशासनिक सेवा प्रवाहलाई डिजिटल बनाउँदै स्मार्टपालिकाको परिकल्पना गरिनेछ ।
 - ६ सबै प्रकारका गरिबी, भोकमरीको अन्त्य गर्दै समावेशी, मानवीय मर्यादा एवं समानता कायम गरिनेछ ।
 - ७ स्थानीय कला, संस्कृति, पर्यटन, पुरातात्विक वस्तुहरुको विकास, संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
 - ८ संघीय र प्रदेश सरकारहरुबीचको समन्वय र सहकार्यमा नेपालको संविधान र सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको सुदृढीकरण गर्न टेवा पुऱ्याउने,
 - ९ चालु तथा प्रशासनिक खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्दै पुँजीगत खर्चमा वृद्धि गर्ने ।
- हामी चामुण्डाविन्द्रासैनीका नगरवासीको आकांक्षालाई आत्मसाथ गर्दै आफ्नै पहिचान र मोडलमा विकास गर्ने प्रयास गरिनेछ ।

आदरणीय नगरसभा सदस्यज्यूहरु,

अब म क्षेत्रगत रुपमा नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्दछु ।

क) आर्थिक विकास क्षेत्र

• कृषि तथा खाद्य सुरक्षा

१. विश्वव्यापीरुपमा अत्यधिक मूल्य वृद्धिको कारणले समग्र अर्थतन्त्रमा नकारात्मक प्रभाव परेको वर्तमान अवस्थामा “स्थानीय उत्पादन र उद्यममा वृद्धि: यसैमा छ समृद्धि” कृषि उपज वृद्धिका लागि जग्गा चक्काबन्दी, मल तथा बिउबिजनमा अनुदान, कृषि यान्त्रिकीकरण गरी नविन प्रविधि हस्तान्तरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२. कृषिलाई आधुनिकीकरण, व्यावसायीकरण, यान्त्रिकीकरण र विविधीकरण गर्दै नगरपालिकालाई कृषि उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउने तथा निर्यातमा प्रोत्साहन गर्न एकिकृत कृषि आधुनिकीकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
३. १५ रोपनी भन्दा बढी जमिनमा कृषि व्यवसाय र फलफूल खेती गर्ने सहकारी, फर्म, कम्पनी, कृषक समूहलाई लागत सहभागिताको आधारमा अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ र व्यक्तिगत कृषकको हकमा ५ रोपनी भन्दा बढि जमिनमा कृषि व्यवसाय र फलफूल खेती गर्ने किसानलाई अनुदान तथा प्रोत्साहानको व्यवस्था गरिने छ ।
४. चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिकामा संचालनमा रहेको कृषि प्राविधिकधारको विद्यालयसंगको सहलगानीमा पढ्दै कमाउदै कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
५. नगरपालिकालाई सुन्तला, आँप, लिची, केरा, कागती लगायतका फलफूलमा दिगो, प्रतिस्पर्धी तथा आत्मनिर्भर बनाउन एक गाउँ एक व्यावसायिक फलफूल बगैँचा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ
६. गरिबी न्यूनीकरण गर्न सरोकारवाला निकायसँग समन्वय र सहकार्य गरी सीमान्तकृत, भूमिहीन, गरिब, विपन्न दलित लक्षित वर्गका परिवारको लागि खाद्य तथा पोषण सुरक्षा र जीविकोपार्जन विशेष प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
७. व्यवसायिक तथा सामुहिक कृषिमाफत स्वरोजगार हुन युवालाई प्रोत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ । जसका लागि रोजगार रणनीति तयार अघि बढाइने छ । कृषकहरुको तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्दै लगिनेछ ।
८. एक घर: एक करेसाबारी स्थापनाका लागि नागरिकलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
९. “स्वस्थ माटो, स्वस्थ बाली, स्वस्थ जीवन” उर्वर जमिन बनाउदै उत्पादनमा वृद्धि ल्याउन स्वच्छ तथा स्वस्थ जीवनका लागि सचेतनामुलक अभियान संचालन गरिनेछ ।

१०. नगरपालिकामा उत्पादन हुने सबै किसिमका अन्न बाली तथा फलफूलहरूको सुरक्षित भण्डारण गरी थप बजारीकरणका निर्यात गर्न कृषि हाटबजार र संकलन केन्द्र संचालन गरिनेछ ।
११. भू-उपयोग नीतिको आधारमा जमिनको बर्गीकरण गरिनेछ भने कृषि योग्य जमिन बाँझो राख्न नपाउने नीति लिइनेछ । कृषि योग्य जमिनमा सहकारीताको आधारमा चक्लाबन्दी खेतीलाई प्रोत्साहन गरिने छ । खाली रहेका सरकारी जमिन नदी उकास जमिनमा फलफूल तथा घाँसको बिरुवा रोप्ने कार्यक्रम स्थानीय कृषि सहकारीहरूको सहलगानीमा सञ्चालन गरिनेछ ।

• पशुपन्छी सेवा

१२. कृषि अनुदान वितरणलाई मापदण्डमा आधारित बनाइ नगरपालिकालाई दुध, अण्डा र मासुमा आत्मनिर्भर बनाउन पशुपंक्षी र मत्स्यपालन व्यवसायलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१३. पशुपालन व्यवसायलाई प्रोत्साहन गरी कृषि तथा पशुपालन सहकारी संस्थाको सहलगानीमा दुध/दुधजन्य तथा मासुजन्य आयातलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
१४. कृत्रिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रम मार्फत पशुपालन व्यवसायलाई उत्पादनशील बनाइनेछ ।
१५. पशुबाट लाग्ने रोगहरूको निदान रोकथाम र नियन्त्रण गर्न क्वारेन्टिन प्रयोगशाला सेवाको स्थापना गरिनेछ ।
१६. उत्पादकत्व वृद्धि गरी दुध र मासुमा आत्मनिर्भर बनाउन भैंसी तथा बाख्राको नश्व सुधार कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ । साथै रोगहरूबाट बचाउनका लागि पशुपन्छी खोप कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१७. पशुपन्छी आदिबाट हुने ईन्फुएन्जा, बर्ड फ्लु, AMR, सिष्टिसर्कोसिस, टक्सोप्लाज्मोसिस आदि विभिन्न सरुवा रोग सम्बन्धी रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१८. नगरपालिका स्तरीय दुग्ध डेरी स्थापना गर्न पहल गरिनेछ । स्थानीय उत्पादनलाई प्राथमिकता दिने गरी स्वरोजगारमुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१९. नगरपालिकालाई गाई भैँस तथा बाख्रा पालन उत्पादन पकेट क्षेत्र स्थापना गर्न पहल गरिने छ ।

• सिंचाई तथा नहर

२०. सिंचाइ कुलो, नहर तथा लिफ्ट प्रणाली मार्फत सिंचाइको व्यवस्था गरि कृषि योग्य जमिनको अधिकतम उपयोग गरिने छ र पालिकालाई कृषिमा आत्म निर्भर बनाउदै लगिने छ ।
२१. साना तथा ठूला खोलानालाहरूको पानी संरक्षण गर्ने कार्य गरिनेछ र यसको लागि जलाधार क्षेत्रमा रिचार्ज पोखरी निर्माण गरिने छ ।
२२. पानीको अभावका कारण जमिन बाँझो रहने अवस्थाको अन्त्य गर्दै लगिनेछ ।

• पर्यटन तथा संस्कृति

२३. “पर्यटन र संस्कृति: चामुण्डाविन्द्रासैनीको समुन्नती” भन्ने मुल नाराका साथ पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि बत्काचौर नगरपार्क, चामुण्डामाई भगवती, विन्द्रासैनीमाई भगवती, पादुकास्थान पञ्चकोशी दर्शन, लामादुवाला गंगाजी स्नान, भैरवदेवी दर्शन, देउतीबज्यै, पूर्णमाला मन्दिर, भैरव मन्दिर, जम्बुको रुख, वस्तेकोट, वयलघौना हाडकोट, भर्ताले गुफा, जल गुफा, खापरथान मन्दिर लगायतका क्षेत्रलाई पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गरी चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिकाको पहिचान तथा अर्थतन्त्रको आधारशिलाको रूपमा विकास गरिनेछ । यसको लागि पर्यटन गुरुयोजना अनुसार पदमार्ग, पर्यटनमैत्री संरचना निर्माण तथा पर्यटन पूर्वाधार निर्माणलाई अगाडि बढाइनेछ ।
२४. नगरपार्कभित्र रहेको सहिद स्मृति बाटिका निर्माण गर्न विशेष पहल गरिनेछ । साथै नगरपार्कलाई ऐतिहासिक पर्यटकीय स्थलको रूपमा विकास गर्न पहल गरिनेछ ।
२५. पर्यटकीय गन्तव्य, पदमार्ग, होमस्टे लगायतका प्राकृतिक, धार्मिक तथा सांस्कृतिक पर्यटकीय क्षेत्रको पूर्वाधार विकासका कार्यक्रमलाई जोड दिदै पुरातात्विक सम्पदाहरूको उचित प्रवर्द्धन गरि पर्यटकीय गन्तव्य बनाउने, डकुमेन्ट्री निर्माण गर्ने, विद्युतीय सामाजिक सञ्जाल तथा टेलिभिजनबाट प्रसारण गरि पर्यटन क्षेत्रको विकासमा जोड दिइनेछ । परम्परागत संस्कार तथा संस्कृतिको संरक्षण गर्न मिनि संग्रहालयको स्थापना गरिनेछ ।

२६. चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिका भित्र प्रवेशहुने मुख्य सिमानाहरूमा **आकर्षक प्रवेशद्वार निर्माण** गर्न पहल गरिनेछ ।
२७. स्थानीयस्तरमा रहेका होटल व्यवसायीहरूलाई प्रवर्द्धन गर्दै पर्यटन क्षेत्रका दक्ष जनशक्ति सहितको रोजगारी सिर्जनाका लागि नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रशिक्षण प्रतिष्ठानसंग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
२८. नगरपालिका भित्र सञ्चालन गरिने मेला तथा महोत्सवलाई पर्यटन प्रवर्द्धनमा टेवा पुऱ्याउने गरि नियमन गरिनेछ ।

• उद्योग, व्यापार र वाणिज्य

२९. **"हाम्रो नगरपालिका हाम्रो कर, समृद्ध बनाउने हाम्रै रहुर"** भन्ने नारालाई साकार पार्न कर सचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारको आधारमा व्यवसाय कर लगाउदै आएकोमा यसलाई थप व्यवस्थित गर्न साना तथा ठूला व्यवसायलाई अनिवार्य रूपमा दर्ता एवम् नवीकरण हुनुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ । उद्यमशीलता प्रवर्द्धनका लागि नगरपालिकामा नवीनतम तरिका र प्रविधिबाट उद्योग व्यवसाय सञ्चालन गर्ने उत्कृष्ट उद्यमीलाई नवप्रवर्तन पुरस्कारद्वारा सम्मान गरिनेछ ।
३०. नगर उप प्रमुख युवा महिला रोजगार कार्यक्रमद्वारा प्रवर्द्धित महिला सहकारी संस्थाहरूको सुदृढीकरण एवम् स्थानीय तहको महिला उद्यमी संजाल स्थापनाको अभियान अगाडि बढाइनेछ ।
३१. नगरपालिकाले हाल लिदै आएको कर, राजस्व, शुल्क आदिलाई थप व्यवस्थित र वैज्ञानिक बनाईने छ ।
३२. **चामुण्डाविन्द्रासैनी वडा नं. ६ लैनचौरमा रहेको खुल्ला क्षेत्रलाई संरक्षण गर्दै औद्योगिक ग्राम निर्माण** गर्न पहल गरिने छ ।
३३. उद्योगवाणिज्य संघ, निर्माण व्यवसायी संघ लगायत निजी क्षेत्रको व्यापार व्यवसायको संरक्षण र प्रवर्द्धनमा सक्रिय रहँदै आएका संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य गरी उद्यमशीलताको विकास र व्यापार, व्यवसायको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

• भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा वित्तीय व्यवस्थापन:

३४. **अबका सहकारी: उद्यम र उत्पादनमा साझेदारी** भन्ने नाराका साथ सबै सहकारीहरूलाई उद्यममा आबद्ध गराइने नीति लिइनेछ ।
३५. हाल सहकारीप्रतिको विश्वास घट्दै गएकोमा नगरपालिकाको भौगोलिक क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने सहकारी संस्थाको दर्ता, अनुमति, नियमन र व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउँदै स्थानीय सहकारी संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि गरी सहकारी संस्थाको अनुकूलता अनुसार मर्ज गर्ने, प्रवर्द्धन, परिचालन र विकास गरिने छ ।
३६. सबै नागरिकहरूमा बैंक तथा वित्तीय साक्षरता अभिवृद्धि गर्न **सघन रूपमा वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम** सञ्चालन गरिनेछ ।
३७. भूमि वर्गिकरण गर्न तयार भएको भु उपयोग नीति निर्माण गरि कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
३८. भूमिसमस्या समाधान आयोगको भूमिहिन दलित, भूमिहिन सुकुम्वासी र अव्यवस्थित वसोबासीहरूको समस्या समाधान गर्ने, **जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा र परिचयपत्र बितरण** गर्ने कार्य निरन्तर गरिनेछ ।
३९. सार्वजनिक तथा सरकारी सम्पत्तिको अभिलेख राखी संरक्षण र सदुपयोग गरिने छ । यसका लागि नगरपालिकामा गठित सार्वजनिक तथा सरकारी जग्गा संरक्षण समितिलाई थप क्रियाशिल बनाइनेछ ।
४०. नगरपालिकाभित्र व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेका सम्पूर्ण जग्गाहरूको उपयुक्त न्यूनतम मूल्याङ्कन दर कायम गरि घरहरूको अभिलेखीकरण गरिनेछ ।

• रोजगार प्रवर्द्धन तथा गरिवी न्यूनीकरण

४१. **"मिसन रोजगारी, दिगो रोजगारी र उद्यमशीलता प्रवर्द्धन"** अभियानलाई आत्मसाथ गर्दै वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका र गरिब तथा विपन्न वर्गका जनतालाई विशेष ध्यानमा राखि नगरपालिकाभित्र बसोबास गर्ने विपन्न तथा गरिबहरूको तथ्याङ्क संकलन तथा अभिलेखीकरण गरि गरिवी निवारणको लागि संघीय एवं प्रदेश सरकारसँगको आवश्यक समन्वयमा **राष्ट्रिय रोजगार कार्यक्रम, मुख्यमन्त्री कर्णाली रोजगार, सुरक्षित आप्रवासन (सामी) कार्यक्रम, चामुण्डाविन्द्रासैनी रोजगार कार्यक्रम**लाई कृषि, उद्यम र उत्पादनसंग जोडेर रणनीतिक योजना अनुसार विभिन्न प्रत्यक्ष रोजगारीका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न रोजगार रणनीति योजनालाई कार्यान्वयन गरिनेछ । चामुण्डाविन्द्रासैनी

नगरपालिकामा संचालन हुने विकास निर्माणका कार्यहरूलाई राष्ट्रिय रोजगार कार्यक्रम तथा मुख्यमन्त्री कर्णाली रोजगार कार्यक्रमसँग एकिकृत गरि संचालन गरिने छ ।

४२. श्रमको सम्मान: राष्ट्रको अभियान कार्यक्रम तथा रोजगार संवाद कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
४३. 'सक्षम श्रमिक, समृद्ध चामुण्डाविन्द्रासैनी, सुखी चामुण्डाविन्द्रासैनी भन्ने भावना मुताविक नगरपालिकाक्षेत्रभित्र रहेका बेरोजगारहरूलाई आफ्नो गाउँ: समृद्ध बनाऔं भन्ने कुरालाई सफल पार्न आफ्नो गाउँघरको विकास निर्माण कार्यमा परिचालन गर्दै रोजगारी सृजना गर्ने नीति लिइनेछ ।
४४. रोजगार सेवा केन्द्र अन्तर्गत एक घर एक रोजगारको नीति अवलम्बन गरिनेछ । सुचिकृत रोजगार श्रमिकहरूको लागि बैंक खाता अनिवार्य र व्यवस्थित पादै लगिनेछ ।
४५. नगरपालिकाभित्र बालश्रमको प्रयोगलाई पूर्णरूपमा निरुत्साहित गरी बालश्रम मुक्त नगरपालिका घोषणा गरिनेछ ।
४६. नगरपालिकाभित्र विभिन्न विपद्जन्य घटनाबाट पीडित हुन पुगेका व्यक्तिहरूको उद्धार तथा व्यवस्थापनको लागि स्वयम सेवक युवाहरू परिचालन गरिनेछ ।
४७. गरिबी निवारणका लागि मागमा आधारित लघु उद्यम विकास कार्यक्रमलाई नौ वटै वडामा निरन्तरता दिइनेछ ।

आदरणीय नगरसभाका सदस्यहरू,

ख) सामाजिक विकास क्षेत्र

• शिक्षा, कला, भाषा र साहित्य

४८. "चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिकाको आधार: गुणस्तरीय शिक्षा र शैक्षिक पूर्वाधार" अभियान सञ्चालन गरी चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिका भित्रका सबै बालबालिकाहरूलाई पूर्व प्राथमिक शिक्षाको अनुभव सहित आधारभूत तथा माध्यमिक तहसम्मको निःशुल्क शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गर्ने नीति लिइनेछ ।
४९. सार्वजनिक पद धारण गरेका सम्पूर्ण जनप्रतिनिहरू, कर्मचारी, शिक्षकहरूलाई आफ्ना बालबालिका सामुदायिक विद्यालयमा पढाउन उत्प्रेरित गर्ने नीति लिइनेछ ।
५०. चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिकाको स्थानीय पाठ्यक्रम अनुसारको पाठ्यपुस्तक निर्माण गरी स्थानीय स्तरका कृषि, पशुपालन, पर्यटन, धर्म, संस्कृति, भाषा, जातजाति जस्ता क्षेत्रमा आवश्यक ज्ञान, सीप र धारणा प्रदान गरी विद्यार्थीहरूलाई सुसूचित गरिनेछ ।
५१. नगरपालिका भित्रका विद्यालयहरूमा अङ्ग्रेजी माध्यममा कक्षा सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने स्रोत साधनको व्यवस्था गरिनेछ । साथै छापाभण्डार कक्षाकोठा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५२. विद्यार्थीको सिकाइ सहजीकरणलाई निरन्तरता दिनका लागि वैकल्पिक माध्यमको प्रयोगलाई जोड दिइनेछ । विपद्मा शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पहल गरिनेछ ।
५३. सबै विद्यालयमा विद्यार्थी संख्याको आधारमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात हेरी समायोजन तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
५४. शैक्षिक सुशासनका लागि संस्थागत तथा पेशागत क्षमता विकास, शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण र कार्यसम्पादन मुल्याङ्कनको आधारमा प्रोत्साहन अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
५५. "एक शिक्षक एक रुख: एक विद्यार्थी एक फुल"को नाराका साथ सबै विद्यालय पूर्ण सरसफाइ र हरियाली बालमैत्री विद्यालय बनाउने कार्य अभियानका रूपमा लिइनेछ ।
५६. प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र देखि कक्षा ६ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई दिवा खाजाको व्यवस्था गरी उनीहरूको विद्यालय छाड्ने दरमा कमी ल्याइनेछ ।
५७. "बालबालिकाको इच्छा: प्रविधिमैत्री शिक्षा" अभियान मार्फत् विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धी वृद्धि गरी शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्न प्रविधिमैत्री शैक्षिक प्रणालीको विकास गरिनेछ ।

५८. बालविकास केन्द्र स्थापना नभएका सामुदायिक विद्यालयहरूमा बालविकास केन्द्र स्थापना गरि बालमैत्री विद्यालयको रूपमा संचालन गरिने छ ।
५९. सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत किशोरीहरूको महिनावारी चक्रलाई व्यवस्थापन गर्न आवश्यक सेनिटरी प्याडको व्यवस्था निरन्तरता दिइनेछ ।
६०. एक विद्यालयमा भएका असल तथा अनुकरणीय अभ्यासलाई अन्य विद्यालयमा हस्तान्तरण गरी शैक्षिक व्यवस्थापन तथा प्रशासनलाई सुदृढ बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
६१. सबै विद्यालयहरूमा बाल क्लब गठन, किशोरी समुह गठन र परिचालन, प्रारम्भिक पढाइ सीप विकास कार्यक्रम तथा बाल विकास सम्बन्धी कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइनेछ ।
६२. **बालमैत्री शासनको प्रारूप** अनुसार विद्यालयमा हुने सम्पूर्ण क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ । **"एक वडा एक नमूना विद्यालय"**को रूपमा विकास गर्न पहल गरिनेछ । किशोरीसँग उप प्रमुख छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
६३. नगरपालिका भित्रका न्यूनतम सबै पूर्वाधार भएको माध्यामिक विद्यालयमा बहुप्राविधिक विद्यालयका रूपमा रूपान्तरण गर्दै लगिनेछ ।
६४. चामुण्डाविन्द्रासैनी कलेजको शैक्षिक गुणस्तर, भौतिक संरचना निर्माण, जनशक्ति व्यवस्थापन र शैक्षिक कार्यक्रम व्यवस्थापनका लागि अनुदानको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ । विद्यालय भवन विद्यालय व्यवस्थापन समित मार्फत निर्माण गर्न सहजीकरणको लागि संघ र प्रदेश सरकारसँग अनुरोध गरिने छ ।

• युवा, खेलकुद तथा नवपर्वतन

६५. नगरपालिकास्तरीय युवा परिषद् गठन गरी वडास्तरमा विस्तार गर्दै राष्ट्रप्रेमी परोपकारी सेवा भावनाको विकास गरिनेछ ।
६६. युवाहरूलाई स्वरोजगार बनाउनका लागि नवपर्वतनात्मक सीपमूलक तालिमहरू प्रदान गर्न साझेदार संस्थाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ । युवा रोजगार तथा युवा सचेतनाका लागि नगरपालिकामा युवा नमूना युवा संसद गठन गरी सोही मार्फत युवा नेतृत्व विकासका कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ ।
६७. **एक वडा एक खेल मैदान**को अवधारणा ल्याइनेछ ।
६८. नगरपालिकामा एक कवर्ड हल निर्माणको लागि पहल गरिनेछ । विन्द्रासैनी खेलकुद रङ्गशाला तथा सुगरदह क्रिकेट खेलमैदान निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६९. **"राष्ट्रका लागि खेलकुद: स्वास्थ्यका लागि खेलकुद"** को नारालाई आत्मसाथ गर्दै राष्ट्रपति रनिङ्गशिल्ड तथा नगरप्रमुख कप खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ ।
७०. नगरपालिकास्तरीय तथा वडास्तरीय खेलकुद विकास समितिलाई सक्रिय गराइने छ ।

• स्वास्थ्य र पोषण

७१. पन्ध्र शैयाको विन्द्रासैनी आधारभुत अस्पताल निर्माण कार्यलाई यथासक्य छिटो सम्पन्न गरी अस्पताल सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
७२. सबै नागरिकलाई निःशुल्क गुणस्तरीय आधारभुत स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराइने छ ।
७३. नगरपालिका भित्रका अति विपन्न नागरिकहरूको स्वास्थ्य बीमा गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम बीमा शुल्क (Premium) आवश्यक कार्यविधि बनाई अनुदानको रूपमा उपलब्ध गराइनेछ ।
७४. नगरपालिकाको भूगोल र जनसंख्यालाई मध्यनगर गरी एम्बुलेन्स सेवालाई अझ वढी प्रभाकारी बनाउन पहल गरिनेछ ।
७५. **सुनौलो हजार दिनका आमा**, बच्चा र किशोरीहरूको पोषण स्थितिमा सुधार गर्न बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

७६. वैकल्पिक उपचार पद्धतिको रूपमा आयुर्वेद उपचार सेवालाई विकास गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । आयुर्वेद सेवा प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यक्रम अगाडि बढाइने छ ।
७७. स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ र क्षमता विकास तथा प्रोत्साहानका कार्यक्रम संचालन गरि महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई उत्प्रेरणा गरिने छ ।
७८. सरुवा रोग, नसर्ने रोग तथा मानसिक रोगको रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचार कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
७९. विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा, आमा समूह तथा स्थानीय तहमा स्वास्थ्यका लागि सामाजिक व्यवहार परिवर्तन प्रवर्द्धन अभियान सम्पन्न गरिनेछ ।
८०. स्वास्थ्यकर्मीहरू र महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाका लागि आधारभूत तथा आकस्मिक सेवा अन्तर्गत आँखा, नाक, कान, घाँटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्बन्धी प्राथमिक उपचार बारे अभिमुखिकरण/तालिम/शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
८१. नगरपालिका एवं स्वास्थ्य संस्था मार्फत वितरण हुने औषधीको भण्डारणलाई व्यवस्थित व्यवस्थापन गरिनेछ । औषधि वितरण प्रणालीलाई छिटो छरितो र व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
८२. नगरपालिकाले सञ्चालन गर्दै आएको संस्था सुत्केरी तथा जटिल नगरबस्तीमा रहेको मातृ तथा बाल्यकालिन कुपोषणको स्थितीलाई न्यूनीकरण गर्न नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा पोषणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरि पोषणमैत्री नगरपालिका घोषणा गर्दै लगिनेछ ।

• खानेपानी तथा सरसफाई

८३. "एक घर: एक धारा" अभियानलाई समयमै पुरा गर्न मजुवा खानेपानी आयोजनालाई समयमै निर्माण सम्पन्न गरिनेछ र अन्यत्र रहेका पानीका मुहानहरू संरक्षण गरी दिगो उपभोगका लागि लाभान्वित समुदायको सहाभागीतामा उपभोक्ता समिति बनाइ मुहानहरूलाई एकिकृत व्यवस्थापन गरिनेछ ।
८४. "सफा र स्वच्छ खानेपानी: जनताको लगानी" भन्ने नाराका साथ सबै मुहान र खानेपानी संरचनाहरूको नियमित मर्मत सम्भार स्तरोन्नती र वितरण प्रणालीलाई व्यावहारिक र व्यवस्थित गर्न उपभोक्ता समितिलाई सक्रिय बनाइनेछ । खानेपानीका मुहानहरूलाई अनिवार्य रूपमा मुहान दर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
८५. लिफ्टिङ्ग खानेपानी आयोजना निर्माण प्रक्रियालाई अगाडि बढाउन पहल गरिनेछ ।
८६. चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिकाका मुख्य बजारहरूमा एवं अन्य महत्वपूर्ण स्थानहरूमा फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि डष्टविन राख्ने र संकलित फोहोरलाई उपयुक्त स्थानमा खाल्डा खनि व्यवस्थापन गरिनेछ ।
८७. सडकको किनारा फुटपाथ अतिक्रम गर्ने, निर्माण सामग्री जथाभावी फाल्ने, दिसा पिसाव गर्ने, गाईवस्तुहरू बाँध्ने वा खुल्ला छाड्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
८८. सामुदायिक, ग्रामिण तथा शहरी, धार्मिक, कबुलियति वनको संरक्षण सम्बर्धन र उपयोग गरिने छ । नदी किनार, नदी उकास, सार्वजनिक खालि जग्गा, पाखा तथा सडक किनारमा वृक्षारोपणको व्यवस्था गरिनेछ ।
८९. जलवायु परिवर्तनबाट पर्ने नकारात्मक असरहरू न्यूनीकरणका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्दै विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
९०. एक ब्यक्ती एक बिरुवा कार्यक्रमलाई अभियानको रूपमा लागु गर्न जनप्रतिनिधि र कर्मचारीबाट सुरु गर्दै समुदायस्तरमा बिस्तार गर्न पहल गरिने छ ।
९१. अनियन्त्रित प्राकृतिक श्रोत दोहन कार्यलाई तत्कालै रोक लगाइने छ ।
९२. आगामी दिनमा उद्योग बाणिज्य संघ, बजार व्यवस्थापन समिति र टोल सुधार समितिलाई क्रियाशिल गरि विकास निर्माण एव सरसफाई सम्बन्धी व्यवस्थापन कार्यमा सक्रिय गराइनेछ ।

• महिला, बालबालिका, सामाजिक संरक्षण र समावेशीकरण

९३. "हाम्रो समाज: राम्रो समाज" निर्माण अभियानका रूपमा अघि बढ्न महिला तथा बालबालिका बिरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा अन्त्य गर्न निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र उपचारात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

९४. जेष्ठ नागरिक, विधवा, एकल महिला/पुरुष, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, विदुर, दलित, अनार्य, असहाय तथा विपन्न वर्गका बालबालिका लगायतलाई नेपाल सरकारबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रत्याभूत गरिदै आएकोमा आर्थिक र सामाजिक रूपमा जोखिममा रहेका नागरिकहरूलाई सुरक्षा प्रदान गर्न तथा सभ्य र लोककल्याणकारी राज्य व्यवस्थाका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
९५. नगरपालिका भित्रका सबै आमा समुह, महिला समुहहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरि सशक्तिकरण तथा सवलीकरण गरिने छ ।
९६. सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई बैङ्किङ्ग प्रणालीबाट सर्वसुलभ रूपमा सम्बन्धित वडाकार्यालयबाटै जेष्ठ नागरिक असक्त असहायहरूको सुविधाको लागि वडा केन्द्रबाट वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९७. एक वडा एक बालमैत्री उद्यान कार्यक्रमको थालनी गरिनेछ ।
९८. स्थानीय तहमा बालबालिका हराउने, बेवारिसे हुने, हिंसा, बेचबिखन, शोषण, दुर्व्यवहार तथा अन्य जोखिममा पर्न सक्ने अवस्थालाई मध्यनजर राख्दै बाल हेल्पलाइन सेवा(१०९८), बालबालिका खोजतलास केन्द्र(१०४) मा समन्वय गर्ने तथा अस्थायी संरक्षण गर्न स्थानीय प्रहरीसंगको सहकार्यमा गरिनेछ ।
९९. दलित तथा अल्पसंख्यक समुदायले परम्परादेखि अपनाएको पेशा, सीप, ज्ञान तथा क्षमता विकासका लागि आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१००. स्थानीय प्रहरी कार्यालय र स्थानीय सरकारबीचको समन्वयमा सञ्चालन गरिदै आएको लागुपदार्थ दुर्व्यसन रोकथाम सम्बन्धी कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१०१. नगरपालिका भित्र रहेका अपाङ्गता/फरक क्षमताका व्यक्तिहरूलाई कार्यविधिको अधीनमा रही डिजिटल अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण गरिने छ ।
१०२. क्यान्सर, मुटु, मृगौला, स्पाइनल इन्जुरी र हेड इन्जुरी जस्ता रोगबाट पीडित अति गरिब बिरामीलाई उपचारको लागि आर्थिक सहयोग गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१०३. अशक्त, असहाय, सहाराविहिन बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकहरूसंगको अनुभवन आदानप्रदानका लागि जेष्ठ नागरिक मिलन चौतारी निर्माणका लागि प्रदेश तथा संघ सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।
१०४. घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि बहस पैरवी र चेतनामुलक अभियानहरू सञ्चालन गरिनेछ । सो कार्यमा स्थानीय सामाजिकगैर सरकारी संघ संस्थाहरू तथा टोल विकास संस्थाहरूको परिचालन गरिनेछ ।
१०५. नगरपालिकामा रहेका मनोसामाजिक परामर्श सेवाको साथै समय सापेक्ष सीप तथा उद्यम विकास, खेलकुद, ध्यान, गीत संगित तथा मनोरञ्जन योग जस्ता अतिरिक्त क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्दै लगिनेछ ।
१०६. स्थानीय शासन प्रणालीमा युवा सहभागिताको पर्वद्वन (प्रोयल) कार्यक्रम साझेदारीमा सञ्चालन गरिनेछ ।

आदरणीय नगरसभाका सदस्यहरू,

ग) पूर्वाधार विकास क्षेत्र

• बस्ती विकास, आवास तथा भवन

१०७. भू-उपयोग नीतिको आधारमा जमिनको वर्गीकरण गरिनेछ । एकिकृत बस्ती विकास योजना तयार गरी चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिकाको ऐलानी जमिनको अधिकतम उपयोग गर्दै राजमार्गसंग जोडिएका मुख्य बजारक्षेत्रलाई पहिचानयुक्त नयाँ शहरको रूप विकास गर्नका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्न संघ तथा प्रदेश सरकारसंग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
१०८. भवन निर्माण तथा घर नक्सा नियमन सम्बन्धी कार्यविधि तयार गरी सोही अनुसार लागु गरिनेछ ।
१०९. गौरवका योजना र मेशिनरी उपकरणको आवश्यकता पर्ने योजनालाई यथासम्भव ठेक्का प्रक्रियामार्फत सम्पन्न गरिनेछ । ठेक्का मार्फत सम्पन्न हुने योजनाहरूमा समेत स्थानीय श्रम र सीपको प्रयोग गर्न सहजीकरण गरिने छ ।

११०. "जनता आवासको गन्तव्य, खर, पराल र माटोले छाएको छानोको अन्त्य" कार्यक्रम मार्फत खर परालले छाएका सबै चामुण्डाविन्द्रासैनीवासी जनताको छानो जस्तापाताले छाउने व्यवस्था प्रदेश तथा संघीय सरकारको सहकार्यमा अगाडि बढाइने छ ।
१११. "स्वच्छ, सफा र व्यवस्थित नगर: चामुण्डाविन्द्रासैनीको रहर" लाई आत्मसात गर्दै नगरलाई व्यवस्थित र शहरोन्मुख विकासलाई तिब्रता दिईने ।
११२. नगरपालिका भित्रका वास्तविक सुकुम्बासी, भूमिहीन दलित र अव्यवस्थित बसोबासीहरूको उचित व्यवस्थापनको लागि पहल गरिनेछ । भूमी समस्या समाधान आयोगसँग गरिएको सम्झौता र संकलित लगतका आधारमा जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा वितरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
११३. नगरपालिकाबाट नक्सापास नगरी भौतिक संरचना तथा घर निर्माण गर्ने र स्वीकृत मापदण्ड विपरित निर्माण कार्य गरिएका संरचनालाई विशेष व्यवस्थासहित कानुनी दायरामा ल्याई त्यस्ता कार्य गर्नेलाई निरुत्साहित गरिनेछ । नगरपालिकाले तोकेको सडकको अधिकार क्षेत्रभित्र बनेका संरचना जुनसुकै वखत हटाइनेछ ।
११४. नगरपालिकाभित्र विगतदेखि सञ्चालित क्रमागत योजनाहरूलाई आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिइनेछ भने मर्मत सम्भार कोषलाई व्यवस्थित बनाउँदै लगिनेछ ।
११५. नगरपालिकाका गौरवका आयोजनाहरू मजुवा खानेपानी आयोजना, कर्णाली विन्द्रासैनी लिफ्ट खानेपानी, बत्काचौर नगरपार्क निर्माण, विन्द्रासैनी आधाभुत अस्पताल, पाल्ताडा पाल्ता उत्तरदक्षिण जोड्ने सडक, पुर्वपश्चिम अन्तरपालिका जोड्ने सडकलाई समयमा नै सम्पन्न गर्नको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ र आवश्यक बजेट व्यवस्थापनका लागि प्रदेश तथा संघ सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।
११६. यस पालिकामा कार्यरत र कार्यक्रम संचालन गर्न इच्छुक विकास साझेदार तथा गैरसरकारी संस्थाहरूसँग समन्वय सहकार्य तथा साझेदारी गरि योजना तथा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
११७. नगरपालिकाले संचालन गर्ने पूर्वाधार निर्माणमा वृद्धो जलवायु परिवर्तनले निम्त्याउन सक्ने जोखिम न्यूनीकरण तथा पूर्वाधार विकासलाई दिगो तथा समावेशी बनाउनका लागि हरित, उत्थानशील, तथा समावेशी विकासको अवधारणा (Green, Resilient, and Inclusive Development GRID) अवलम्बन गरिनेछ ।
११८. नगरपालिकाका सबै बस्तीहरूलाई सडक सञ्जालसँग जोडिनेछ । साथै अन्य कृषि र बस्तिस्तरका चक्रपथ र सहायकस्तरका सडकहरूको निर्माण तथा मर्मत कार्य गरिनेछ ।
११९. नगरपालिकाको समग्र सडक गुरु योजना निर्माण गर्ने कार्य प्रारम्भ गरिने छ ।
१२०. छरिएर रहेका बस्ती बीचको दुरी कम गरी सामाजिक आदान प्रदान तथा प्रशासनिक सुगमताका लागि झोलुङ्गे पुल निर्माणमा प्रदेश तथा संघ सरकारसँग आवश्यक सहलगानी र समन्वय गरिनेछ ।
१२१. नगरपालिका र अन्तर पालिकाका सडकहरूलाई संघीय, प्रदेश, स्थानीय पर्यटकीय सडकहरूमा वर्गिकरण तथ्याङ्क अध्यावधिक गरिनेछ
१२२. संघ तथा प्रदेश सरकारको सहकार्यमा नगरपालिकाको प्रशासकीय पक्की भवन, भवन नभएका वडा कार्यालय, विद्यालय भवन, आधारभुत तथा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, र प्रहरी चौकीहरूको भवन निर्माणको कार्य पहिलो प्राथमिकता राखि अगाडि बढाइनेछ ।
१२३. नगरपालिकाभित्र सम्पन्न भई सकेका सडक पूर्वाधारहरूको लगत कट्टा गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ
 - जलश्रोत, विद्युत तथा वैकल्पिक स्वच्छ उर्जा
१२४. चामुण्डाविन्द्रासैनी उज्यालो कार्यक्रमलाई पूर्णता दिन यसै आर्थिक वर्षमा नेपाल विद्युत प्राधिकरण, दैलेख वितरण केन्द्रसँग सहलगानीमा करिब ४ करोडको विद्युतिकरण तथा विस्तारलाई सम्पन्न गरी नगरपालिकाका सबै गाउँबस्तीहरूमा विजुली बत्ति पुर्याईनेछ ।
१२५. वायोर्ग्याँस, बायोमास, सौर्य उर्जा लगायतका वैकल्पिक उर्जाको प्रबर्द्धन र प्रयोगको लागि समेत आवश्यक पहल कदमी लिइनेछ ।

१२६. आगामी आर्थिक वर्षमा विद्युतीय चुहोको उपयोग विस्तार हुने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
१२७. जम्बुकाँध बजार र अन्य मुख्य बजारक्षेत्रलाई सौर्य उर्जाको प्रयोग गरी चोक तथा सार्वजनिक स्थलहरूलाई सडक बत्तिको व्यवस्था गर्दै उज्यालो शहर गराउदै लगिनेछ ।

• **सूचना तथा संचार प्रविधि:**

१२८. सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिमा आधारित गराई डिजिटल स्मार्ट नगरपालिका बनाउदै लगिनेछ ।
१२९. सूचना प्रवाहमा पत्रकारिताको व्यापक प्रयोग गर्न पत्रकारिता प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । साथै उत्कृष्ट पत्रकारिता गरी हाम्रो समृद्धिको यात्रामा सहयोग प्रदान गर्ने पत्रकारलाई उचित सम्मान गरिनेछ ।
१३०. डिजिटल नेटवर्कलाई प्रभावकारी गराउन सम्बन्धित निकायसंग समन्वय गरी विद्यालय, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकीहरू तथा सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रमा व्यापकता ल्याइनेछ ।
१३१. सामाजिक संजालमा व्यक्त हुने अमन्यादित तथा असभ्य व्यवहारहरूलाई निरुत्साहित गर्दै सभ्य समाज निर्माणमा जोड दिईनेछ ।
१३२. जनसांख्यिक, प्राकृतिक, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार, रोजगारीको अवस्था, कुल ग्राहस्थ्य उत्पादन, प्रतिव्यक्ति आय, मानव विकास तथा लैंगिक सशक्तिकरण सूचाङ्क, राजस्व तथा आय-व्यय समेतको तथ्याङ्क संकलन र प्रशोधन गरी नवीनतम प्रविधियुक्त र राष्ट्रिय तथा स्थानीय सूचना प्रणालीमा आबद्धता र पार्श्व चित्र तथा स्रोत नक्साको अद्यावधिक अभिलेखन गरी डिजिटलाईज गरिनेछ ।
१३३. नगरपालिकाभित्र शान्ति सुरक्षा, अपराध नियन्त्रण, सडक सुरक्षा, सवारी साधनहरूको व्यवस्थित तथ्याङ्क संकलन, ट्रफिक व्यवस्थापन गराउन मुख्य सडक खण्ड तथा बजारक्षेत्रमा सिसिटिभि तथा सौर्य उर्जाबाट सडक बत्ती जडान गर्न आवश्यक अन्य व्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ ।

घ) वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

• **वन तथा वातावरण**

१३४. "दिगो वन व्यवस्थापन: स्वच्छ र समृद्ध जीवनयापन" वातावरण संरक्षण, हरियाली प्रवर्द्धन र वृक्षारोपण, पालिकाको सौन्दर्यता र सोको संरक्षण, भू:संरक्षण तथा जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रणका लागि आवश्यक प्रबन्ध गरिनेछ । न्यून कार्वनमुखी तथा वातावरणमैत्री विकास नीति अवलम्ब गराइनेछ ।
१३५. नगरपालिका अन्तरगत रहेका सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरूलाई चामुण्डाविन्द्रासैनीको समृद्धि र विकासको लागि आवश्यक सहकार्य, सहलगानीमा योगदान गर्न आह्वान गरिनेछ । एक वडा वन बाटिका निर्माण गर्ने अभियानको शुरुवात गरिनेछ ।
१३६. हेलिप्याडलाई स्तरउन्नती गरि व्यवस्थित गरिने छ ।

• **वन भूसंरक्षण तथा जैविक विविधता**

१३७. प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित विपद्बाट हुन सक्ने क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न नगरपालिका स्तरीय, वडा स्तरीय र सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिलाई थप क्रियाशील बनाइनेछ ।
१३८. नगरपालिका क्षेत्रमा भएका खानी तथा खनिज पदार्थको खोज अनुसन्धान गरि उत्खननको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्न संघ तथा कर्णाली प्रदेश सरकारसंग पहल गरिने छ ।
१३९. जलवायु परिवर्तनबाट पर्ने असरहरूलाई न्यूनीकरण गर्नका लागि जलवायु अनुकूलन कोष स्थापनामा आवश्यक प्रकृयाको थालनी गरिनेछ

• **वातावरण संरक्षण तथा फोहरमैला व्यवस्थापन**

१४०. वातावरण संरक्षण तथा फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि सुरक्षित व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१४१. सडक निर्माण गर्दा अनिवार्य वृक्षारोपण गर्नुपर्ने गरी हरित सडकको अवधारणा र प्रकृतिलाई बिगारेर होइन श्रृङ्गरेर विकास गर्ने अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।

१४२. प्लाष्टिकजन्य पदार्थलाई निरुत्साहित गर्दै सडक आसपासमा वृक्षरोपण गर्ने र कुहिने तथा नकुहिने फोहोरको व्यवस्थापनको लागि शहरी तथा ग्रामिण क्षेत्रमा डसविनको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१४३. अनिवार्य वृक्षरोपण, सडकसँग नाली अनिवार्य, तटबन्ध, नियमित मर्मत सम्भार जस्ता उपाय अवलम्बन गरी भूजन्य प्रकोपको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१४४. ढल निकास र फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि आवश्यक ल्याण्डफिल्डसाइडको निर्माण गरिनेछ ।
- **विपद् जोखिम ब्यबस्थपन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन**
१४५. "मेरो वातावरण म आफै संरक्षण" भन्ने नारालाई आत्मसाथ गर्दै जलवायु उत्थानशील विकास उन्मुख स्थानीय सरकारको अवधारणालाई अवलम्बन गरिनेछ ।
१४६. प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित विपद्बाट हुन सक्ने क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न नगरपालिका स्तरीय, वडा स्तरीय र सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिलाई थप क्रियाशील बनाइनेछ ।
१४७. विपद् पूर्व तयारीका लागि खोज उद्धारका सामग्रीहरूको आवश्यक व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१४८. जलवायु परिवर्तनबाट पर्ने असरहरूलाई न्यूनीकरण गर्नका लागि जलवायु अनुकुलन कोष स्थापनामा आवश्यक प्रकृयाको थालनी गरिनेछ ।
१४९. स्थानीय स्तरमा विपद् जोखिम स्थानको पहिचान गरि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, पूर्व सूचना प्रणाली, खोज तथा उद्धार, राहत सामग्रीको पूर्वभण्डारण, स्थानीय तटबन्ध, नदी र पहिरोको नियन्त्रण, विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्सांकन तथा बस्तीहरूको पहिचान र स्थानान्तरण गरिनेछ । विपद् व्यवस्थापनका लागि वडा/वडामा गठित विपद् व्यवस्थापन समितिलाई थप क्रियाशील बनाउने तथा सामुदायिक विपद् प्रतिकार्य समूह गठन गरिनेछ । विपद्बाट जोगिन, गरिबीको सूचकमा सुधार गर्न खरको छाना हटाउने अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५०. विपद् पूर्व तयारीका लागि खोज उद्धारका सामग्रीहरूको आवश्यक व्यवस्थापनका लागि स्थानीय आपतकालिन केन्द्रको स्थापना गरिनेछ ।

आदरणीय नगरसभाका सदस्यहरू,

ड) सुशासन तथा संस्थागत क्षमता विकास

• नीति, कानून न्याय तथा सुशासन

१५१. कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवा सम्बन्धी मापदण्ड तथा सूचकहरू तय गरिनेछ ।
१५२. योजनाहरूको गुणस्तर सुनिश्चित गर्ने नियमित अनुगमन तथा सुपरीवेक्षणका लागि पालिकास्तर र योजना स्तरमा रहने अनुगमन समितिहरूलाई क्रियाशील बनाइने छ । वडास्तरमा रहने अनुगमन समितिहरूलाई थप क्रियाशील बनाइनेछ ।
१५३. नगरपालिकाको अधिकार क्षेत्रभित्र रही सम्बोधनको आवश्यकता महसुस गरिएका सबै विषयमा आवश्यक कानून निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१५४. नगर कार्यपालिकाको कार्यालय र सो अन्तर्गतका कार्यलयहरूको प्रशासनलाई सेवाग्राहीमैत्री चुस्तदुरुस्त, छिटोछरितो, मितव्ययी, पारदर्शी, जवाफदेही र निष्पक्ष बनाई सेवाप्रवाहमा सर्वसाधारणको सरल, सहज र समावेशी पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ । साथै सेवा प्रवाहलाई प्रविधिमैत्री बनाइनेछ ।
१५५. आगामी आर्थिक वर्षका लागि तय भएका योजना तथा कार्यक्रमहरू सबै प्रक्रिया पुरा गरी फाल्गुन मसान्तभित्र सम्झौता कार्य सम्पन्न गरिनेछ ।
१५६. नगरपालिकाले निर्माण गरेका ऐन, नियमावली, कार्यविधि र निर्देशिकाहरूलाई अक्षरसः पालना गरिने छ ।
१५७. नगरपालिका नगरप्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले शाखा प्रमुखसँग मापन योग्य सूचकहरूसहित कार्यसम्पादन सम्झौता गरी सम्बन्धीत पदाधिकारीहरूलाई नतिजा प्रति थप जवाफदेही बनाइनेछ । साथै कार्यसम्पादनमा आधारित करार सेवा पद्धति अवलम्बन गरिनेछ ।

• संगठन तथा क्षमता विकास जनशक्ति व्यवस्थापन र सेवा प्रवाह

१५८. जनशक्तिको क्षमता विकासका लागि योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ । जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि पर्याप्त मात्रामा तालिम, गोष्ठी, सेमिनार तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरिनेछ ।
१५९. विषयगत समिति, नगरसभाका सदस्यहरू र कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गरी विकास र सेवा प्रवाहमा गुणस्तर कायम गर्न तालिम, प्रशिक्षण र अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१६०. विवाद समाधानको लागि मेलमिलाप तथा मध्यस्थता सेवालाई न्यायिक समिति मार्फत थप प्रभावकारी बनाईनेछ । वडामा स्थापना गरिएका मेलमिलाप केन्द्रलाई मेलमिलाप मार्फत विवाद समाधान गरी शान्ति स्थापना गर्ने केन्द्रको रूपमा विकसित गरिनेछ ।
१६१. न्यायिक समिति र मेलमिलाप कर्ताहरूको लागि पुनर्ताजकीकरण तालिम मार्फत क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
१६२. गरिब असहाय तथा पछाडि पारिएका व्यक्तिहरूको लागि निःशुल्क कानुनी परामर्श तथा सहयोग उपलब्ध गराईने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१६३. भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलापहरूमा शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन् गर्दै भ्रष्टाचारीलाई सामाजिक बहिष्कार गर्ने आधार सिर्जना गरिने छ ।
१६४. नगरपालिकाले संकलन गर्ने कर तथा गैर करलाई व्यवस्थित पारदर्शी राजस्व सूचना प्रणालीलाई पूर्ण रूपमा संचालन गरिने छ ।

• राजस्व तथा स्रोत परिचालन

१६५. आ.व २०८२।०८३ मा करको दरमा केही हेरफेर र कर यथावत राख्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१६६. कर राजस्व तथा गैरकर राजस्वको दायरालाई फराकिलो पाउँदै स्रोत परिचालन र व्यवस्थापनलाई बैकल्पिक र यथार्थपरक बनाउने नीति लिदै आगामी वर्षदेखि सबै करका शीर्षकहरूलाई व्यवस्थित बनाई अनलाइन प्रणालीको माध्यमबाट पूर्णरूपमा कर संकलन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१६७. सेवाग्राहीहरूलाई कम्प्यूटरकृत प्रणालीको माध्यमबाट झन्झट रहित सेवा प्रदान गरिनेछ । साथै नियमित कर भुक्तानी प्रकृयाबाट उत्कृष्ट करदाता छनौट गरि पुरस्कृत तथा सम्मान गरिनेछ ।
१६८. करका नयाँ स्रोतहरूको खोजी गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्ने नीति लिइने छ । आगामी आर्थिक वर्षमा कम्तिमा ७० लाख आम्दानी गर्ने लक्ष्य लिइनेछ । यसका लागि सरोकारवालाहरूसँगको छलफल अगाडि बढाईनेछ ।
१६९. आन्तरिक स्रोत बढाउन स्रोतको सम्भाव्यता अध्ययन तथा राजस्व सुधार कार्ययोजना अनुसार कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
१७०. नेपालको संविधानको साझा अधिकार सूचीमा रहेका कर तथा गैर कर राजस्व संघ तथा प्रदेशले तोके बमोजिम संकलन गरी बाँडफाँड गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ ।
१७१. **Right Time, Right Place, Right Man** भन्ने व्यवस्थापकीय सिद्धान्तलाई पूर्ण रूपमा लागु गरिने छ ।
१७२. सार्वजनिक सेवाको चापलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न मावन संशाधन पुँजिको निर्माण तथा व्यवस्थापन गरिने छ ।

• तथ्याङ्क प्रणाली योजना र विकास व्यवस्थापन

१७३. यस नगरपालिकालाई सम्पूर्ण तथ्याङ्कलाई एकिकृत गर्दै विकास र योजनासंग जोडेर कार्यक्रम निर्माण गरिनेछ ।

• संगठन संरचना र दरबन्दी

१७४. चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिकाको मितव्ययी सांगठनिक स्वरूप तथा दरबन्दी संरचना निर्माण गर्न **संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण (O&M)**ले मार्गदर्शन गरेका स्वीकृत दरबन्दी संरचनामा पनि थप आर्थिक व्यय भार नपर्ने गरी प्रशासनिक संरचना खडा गरिनेछ । साथै प्रशासनिक संरचनालाई कार्यमूलक र चुस्तदुरुस्त बनाइनेछ । अनावश्यक संगठन संरचना तथा दरबन्दीहरू खारेज गरिनेछ ।

• सुशासन र सेवा प्रवाह

१७५. नगरपालिकाका आर्थिक, प्रशासनिक विकास निर्माण लगायतका विषयमा जनगुनासो सम्बोधन र जनअपेक्षा बमोजिम अगाडि बढ्ने प्रयोजनको लागि सार्वजनिक सुनुवाई सम्पन्न गरिनेछ साथै नगरपालिकाका काम कारवाहीहरू नियमित रूपमा संचार माध्यम मार्फत् सुसुचित गराइनेछ ।
१७६. पालिकाको डिजिटल पालिका अन्तर्गत डिजिटल प्रोफाइल तयार गरी सेवा प्रवाहलाई एकिकृत प्रणालीसँग आबद्ध गरि यस पालिकालाई प्रविधि मैत्री स्मार्ट पालिकामा परिणत गर्ने कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
१७७. कार्यालयको लेखा प्रणालीलाई त्रुटि रहित बनाउनका लागि आन्तरिक लेखा परीक्षण र आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१७८. सार्वजनिक लेखा समिति मार्फत् अन्तिम लेखा परीक्षणले औल्याएका त्रुटीहरू सुधार गरी फछ्यौटका लागि आवश्यकता अनुसार नगर सभा समक्ष पेश गरिनेछ र समयमै समपरीक्षण गरि बेरुजु फछ्यौटको व्यवस्था गरिनेछ ।
१७९. नगरपालिका भित्रका व्यक्तिगत घटनाहरूको समयमै दर्ता गर्ने पद्धतिको विकास गरिनेछ । सो सम्बन्धमा सचेतनाका कार्यक्रम समेत सञ्चालन गरिनेछ । पञ्जिकरण सम्बन्धी कार्यहरू व्यवस्थित रूपबाट अगाडि बढाइनेछ । आवश्यकता अनुसार दर्ता शिविर समेत सञ्चालन गरिनेछ ।
१८०. यस नगरपालिका अन्तरगत कार्यरत विषयगत शाखा, वडा कार्यालयहरू, स्वास्थ्य संस्थाहरू, सामुदायिक विद्यालय तथा अन्य सार्वजनिक निकायहरू मध्येबाट कम्तिमा ९०% प्रगती र आफ्नै पहलमा नवपर्वतनात्मक कार्य गर्नेहरू मध्येबाट कम्तिमा ५ जनालाई नगरपालिका स्थापना दिवस वा विशेष सार्वजनिक कार्यक्रमको अवसरमा उचित पुरस्कार तथा सम्मान गर्ने नीति लिइनेछ ।
१८१. सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई चुस्त दुरुस्त बनाउन प्रवृद्धनात्मक तथा दण्डात्मक व्यवस्था लागु गरिने छ ।
१८२. संघ सरकार तथा प्रदेश सरकारका नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई पालना गर्ने गरि योजना तथा कार्यक्रम तय गरिने छ । नेपाल सरकारको सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्धता गर्ने सम्बन्धी नीति अनुसार यस नगरपालिकामा सेवा करारमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गरिने छ ।

आदरणीय नगरसभाका सदस्यहरू,

यो नीति तथा कार्यक्रमको “समृद्ध नेपाल: सुखी नेपाली” को राष्ट्रिय आकांक्षालाई आत्मसाथ गर्दै “समृद्ध नगर: सुखी नगरवासी”को चामुण्डाविन्द्रासैनीको मुल ध्येयका साथ "आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार र प्रविधि: दिगो विकास, सुशासन नगरवासीको समृद्धि" को नारा हाम्रो सरकारका प्रत्येक कार्यहरूको केन्द्रबिन्दु आम नागरिक हुनेछन् । सबैलाई समान अवसर, समान अधिकार, उत्तिकै सुरक्षा, उत्तिकै सम्मानको प्रत्याभूति गरिनेछ । चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिकाले प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयनमा ल्याई समयमै दिगो विकासको लक्ष्य पुरा हुनेमा विश्वास लिएको छु ।

अन्त्यमा, यस नीति तथा कार्यक्रम प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि सबैको सहकार्य र स्वामित्व अपरिहार्य छ । यसको सफल कार्यान्वयनका लागि सम्पूर्ण सरकारी निकाय, राजनीतिक दलहरू, साझेदार निकायहरू, संघ संस्थाहरू, निजी तथा सहकारी क्षेत्र लगायत सबैको सद्भाव र सहयोग हुनेमा विश्वस्त छु । गरिमामय यस नगरसभाको १७ औं अधिवेशनबाट रचनात्मक सुझावको अपेक्षासहित बिदा हुन्छु ।

धन्यवाद !

मिति: २०८२ साल असार १० गते

गणेश कुमार शाही
नगर प्रमुख
चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिका,
जम्बुकाँध, दैलेख